

หอยเชอรี่

หอยเชอรี่ (Golden apple snail)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Pomacea canaliculata*

วงศ์: Ampullariidae

อันดับ: Mesogastropoda

ชื่อสามัญอื่น: หอยโข่งเหลือง, หอยเปาฮื่อน้ำจืด

รูปร่างลักษณะ:

หอยเชอรี่ หรือ หอยโข่งอเมริกาใต้ หรือ หอยเปาฮื่อน้ำจืดมีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกา นำเข้ามาในประเทศไทยประมาณ ปี 2525- 2526 เพื่อเลี้ยงขายเป็นอาหารและเลี้ยงประดับในตู้ปลา ต่อมาหอยเชอรี่มีการหลุดรอดจากการเลี้ยงและถูกปล่อยทิ้งลงสู่แหล่งน้ำลำคลอง จนกลายเป็นสัตว์ศัตรูข้าวและพืชน้ำที่สำคัญ ในประเทศไทยมีอยู่ 2 สายพันธุ์ ดังนี้

หอยเชอรี่พันธุ์สีทอง เปลือกหอยจะเป็นสีโทนเหลือง มีตั้งแต่สีเหลืองอ่อนไล่ไปจนถึงน้ำตาลอมส้ม ตัวที่โตเต็มวัยจะยังมีสีเข้ม เนื้อหอยเป็นสีเหลืองนวล ขนาดลำตัวไม่ใหญ่มากนัก

หอยเชอรี่พันธุ์สีน้ำตาล เปลือกเป็นโทนสีเข้มตั้งแต่ยังเป็นลูกหอย มองเห็นลายเส้นพาดตามแนวขวางของเปลือกเป็นชั้นๆ ชัดเจน เนื้อหอยเป็นสีน้ำตาลอมเหลือง สายพันธุ์นี้จะมีขนาดใหญ่กว่าสายพันธุ์สีทองเล็กน้อย

ที่มาภาพ : อรุณยานี ขวัญเรือน

วงจรชีวิต

หอยตัวเต็มวัยอายุประมาณ 3 เดือน สามารถผสมพันธุ์และวางไข่ได้ แม่หอยสามารถวางไข่ได้ตลอดปี โดยเฉพาะในฤดูฝนจะวางไข่ได้ถึง 10 - 14 ครั้งต่อเดือน ส่วนในฤดูร้อนจำนวนครั้งที่วางไข่จะน้อยลง แม่หอยจะวางไข่ในที่แห้งเหนือระดับน้ำ โดยวางไข่ครั้งละ 388 - 3,000 ฟอง ซึ่งฟักเป็นลูกหอยได้มากกว่าร้อยละ 90 ไข่หอยเชอรี่จะฟักเป็นตัวภายใน 7 - 12 วัน ลูกหอยกินสิ่งที่อ่อนนุ่ม เช่น สาหร่ายเป็นอาหาร และเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เมื่อมีขนาด 1.6 เซนติเมตร สามารถกัดกินต้นข้าวได้

พืชอาหาร

ต้นข้าวและพืชน้ำชนิดอื่นที่มีลักษณะใบอ่อนนุ่ม เช่น สาหร่าย แหน ผักบุ้ง ผักกระเฉด บัว ยอดอ่อนผักตบชวา เป็นต้น

ที่มาภาพ : อรุณยานี ขวัญเรือน

หอยเชอรี่

การแพร่ระบาด

โดยลอยไปกับน้ำที่สูบน้ำเข้านา สาเหตุที่ทำให้เกิดการระบาดอย่างรวดเร็ว คือ หอยเชอรี่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี กินพืชได้หลากหลายชนิด เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็ว มีความสามารถในการแพร่พันธุ์สูง และทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตได้ทั้งในน้ำและบนบกในระยะสั้น ๆ ในช่วงที่น้ำแห้ง เช่น หลังฤดูการทำนา หอยที่อาศัยอยู่ในนาสามารถจำศีลเพื่อให้รอดพ้นจากความแห้งแล้งได้นานถึง 9 เดือน

ลักษณะการทำลาย

หอยเชอรี่กัดทำลายต้นข้าวระยะกล้าและระยะปักดำใหม่ๆ ไปจนถึงระยะแตกกอเต็มที่จึงกินน้อยลง โดยเริ่มกัดกินลำต้นข้าวได้ผิวน้ำสูงเหนือระดับโคนต้น 0.5 - 1 นิ้ว จากนั้นกินส่วนใบที่ลอยน้ำต่อไปจนหมด ใช้เวลาทั้งหมดทั้งกลางวันและใบนาน 1 - 2 นาที และพบว่าหอยขนาด 60.6 มิลลิเมตร กินต้นข้าวอายุ 10 วัน ได้ 26 - 47 ต้นต่อวัน

ที่มาภาพ : อรุณยาน์ ขวัญเรือน

การล้อมสำรวจประชากรหอยเชอรี่และกลุ่มไข่

โดยใช้กรอบไม้ หรือกรอบ PVC ขนาด ๑x๑ เมตร ล้อมเป็นแนวทแยงมุม แปลงละ ๒๐ จุด และคำนวณความหนาแน่นเป็นจำนวนตัวต่อตารางเมตร หากพบหอยเชอรี่ตัวเต็มวัยมากกว่า ๒ ตัวต่อตารางเมตร ถือว่าเกิดการระบาด หากไม่มีการป้องกันกำจัด หอยเชอรี่สามารถกัดทำลายข้าวในพื้นที่ ๑ ตารางเมตรนี้ ให้เสียหายในเวลา ๑ คืน

ที่มาภาพ : นุจรินทร์ จังชันท์

การป้องกันกำจัด

การจัดการควบคุมการทำลายของหอยเชอรี่ที่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการช่วงการเตรียมแปลงและระยะหลังปลูกข้าว โดยเฉพาะ 10 วันแรกหลังจากปักดำ และช่วง 21 วันหลังจากหว่านข้าว หลังจากช่วงเวลานี้ เมื่อต้นข้าว อายุ 30-40 วัน เจริญเติบโตพอที่หอยเชอรี่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายได้ โดยมีวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. วิธีกล

◆ เก็บหอยและกลุ่มไข่ออกจากแปลงนา อาจใช้พืช เช่น ใบมะละกอหรือใบพืชที่อ่อนนิ่มล่อให้หอยมารวมกัน หรือใช้ไม้ปักตามข้างคันนา เพื่อล่อให้หอยมาไข่แล้วเก็บออกไปทำลายหรือใช้ประโยชน์ เช่น เก็บไปปรุงเป็นอาหารบริโภค ใช้ผสมในอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ยหมัก

◆ ใช้ตาข่ายไนล่อนชนิดตาถี่ ดักจับหอยเชอรี่ ขณะสูบน้ำเข้านาทำลาย

ที่มาภาพ : อรุณยาน์ ขวัญเรือน

หอยเชอรี่

2. วิธีเขตกรรม

- ▲ จัดการน้ำให้ต่ำในขณะที่ต้นกล้าข้าวมีขนาดเล็ก เนื่องจากหอยเชอรี่จะเคลื่อนตัวได้ยากหากระดับน้ำต่ำกว่า 2 เซนติเมตร
- ▲ กั้นทางน้ำเข้าแปลง ทุกครั้งที่สูบน้ำเข้านาและบริเวณร่องน้ำเข้านา ใช้ฝือกกั้นผักตบชวาและหอยขนาดใหญ่ก่อน แล้วกั้นตามอีกชั้นด้วยตาข่ายตาถี่ หมั่นเก็บหอยและผักตบชวาออกเพื่อไม่ให้กีดขวางทางน้ำเข้า
- ▲ วิธีการปลูก เลือกวิธีปักดำโดยใช้ต้นกล้า อายุ 25-30 วัน

ที่มาภาพ : อรุณสยาม ชวัญเรือน

3.ชีววิธี

- ◆ ใช้กากเมล็ดชาน้ำมันหว่าน อัตรา 3 กิโลกรัมต่อไร่ (มีความเป็นพิษเฉพาะสัตว์เลือดเย็น เช่น ปลา กุ้ง และหอย)
- ◆ ปล่อยเบ็ดไล่ทุ่งหลังจากเก็บเกี่ยวหรือก่อนปลูกข้าว หรือหลังจากต้นข้าวมีขนาดใหญ่พอ (ข้าวอยู่ในระยะแตกกอ) โดยเบ็ดจะกินหอยที่มีขนาดกลางหรือขนาดเล็กและกินกลุ่มไข่ของหอยเชอรี่
- ◆ อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ นกปากห่าง โดยนกปากห่างกินหอยเชอรี่ได้ทุกขนาด แต่จะเลือกกินหอยขนาดใหญ่มากกว่าขนาดเล็ก

ที่มาภาพ : อรุณสยาม ชวัญเรือน

4. วิธีการใช้สารเคมี

- สารกำจัดหอย นิโคซามิเด (nicorsamide) 70% WP อัตรา 50 กรัมต่อไร่
- สารกำจัดหอย เมทลดีไฮด์ (metaldehyde) 5% GB เป็นเหยื่อพิษสำเร็จรูปอัดเม็ดใช้หว่านในอัตรา 0.5-1.0 กิโลกรัมต่อไร่
- สารคอปเปอร์ซัลเฟต อัตรา 1 กิโลกรัม ละลายน้ำแล้วฉีดพ่นด้วยเครื่องพ่นสารเคมี หรือรดด้วยบัวรดน้ำให้ทั่วแปลงนาที่ระดับน้ำสูงไม่เกิน 5 เซนติเมตร

ข้อควรระวังการใช้สารเคมี

- * ควรใช้ในกรณีที่มีการระบาดรุนแรง (จำนวนหอยเชอรี่ตัวเต็มวัย มากกว่า 2 ตัวต่อตารางเมตร) และมีความเสียหายมากเท่านั้น และควรใช้สารเพียงครั้งเดียวต่อ 1 ฤดูปลูก
- * ใช้สารกำจัดหอยหลังปักดำหรือวันแรกที่เอาน้ำเข้านา และใช้ขณะมีน้ำอยู่ในนาสูง 5 เซนติเมตร
- * ใช้สารเคมีกำจัดหอยตามคำแนะนำและอัตราที่แนะนำเท่านั้น ไม่ควรใช้สารเคมีที่กรมการข้าวไม่แนะนำให้ใช้ในนาข้าว เช่น สารอะบาแม็กติน สารเอ็นโดซัลแฟน และสารฆ่าแมลงอื่นๆ

ที่มา : กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว , สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร

ที่มาภาพ : อรุณสยาม ชวัญเรือน และ นุจรินทร์ จังชั้นธ์

เรียบเรียงโดย : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร